

Силабус курсу

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-наукова програма – *Освітні, педагогічні науки*

Дисципліна циклу: нормативна

Дні занять – відповідно до розкладу

Рік навчання: 1. Семестр: 2

Кількість кредитів: 4

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д.пед.н., професор, професор кафедри освітології і педагогіки

Володимир Мирославович Чайка

Контактна інформація:

chaikavm2704@gmail.com, +380672082348

Опис дисципліни

Підготовка сучасного доктора філософії має передбачати можливість здійснення ним наукових досліджень для удосконалення професійної діяльності. Прагнення досягти вищих результатів під час навчання чи взаємодії з іншими, беручи за основу сучасні дослідження, є стимулом до оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями та вміннями з методології наукових досліджень. Тож для підготовки доктора філософії важливим є розвиток його здібностей до самостійного проведення досліджень, формулювання нових наукових гіпотез, а також створення міждисциплінарних підходів під час вирішення складних наукових завдань. Це сприяє формуванню системного мислення, уміння інтегрувати знання з різних галузей та адаптувати їх до умов сучасного світу.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні професійної компетентності майбутніх докторів філософії щодо проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, опанування сучасними методами психолого-педагогічного аналізу та розробки інноваційних підходів у науковій і професійній діяльності; забезпеченні здатності використовувати світові наукові досягнення для інтеграції вітчизняної науки у європейський та глобальний науковий простір; розвитку оригінального та критичного мислення здобувачів, здатності до постановки нових наукових питань, розв'язання складних проблем, створення міждисциплінарних рішень і вдосконалення професійної діяльності; сприянні усвідомленню сучасних наукових здобутків, розширенню наукового світогляду та формуванню навичок розробки інноваційних підходів для розв'язання актуальних завдань у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

В результаті вивчення дисципліни «Методичні засади педагогічних досліджень» реалізуються такі завдання: розширити знання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти про методологію наукових досліджень, про класичні та сучасні методи їх здійснення; формувати вміння здійснювати науково-дослідницьку роботу відповідно до загальноприйнятих етапів її реалізації; сприяти становленню вмінь методично грамотно застосовувати методи наукового дослідження у професійній та науковій діяльності; аналізувати результати наукової діяльності на рефлексивній основі, здійснювати самоаналіз власних наукових спроб; ознайомити здобувачів вищої освіти з методологічними орієнтирами здійснення порівняльних досліджень, урахування світові тенденції та національні особливості; формувати уявлення майбутніх докторів філософії про інтеграційні процеси у різних сферах суспільства на європейському континенті; вчити зіставляти наукові ідеї та практики їх упровадження у суспільні сфери для розробки теоретичних підходів універсального прогностичного характеру.

Структура дисципліни

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
Денна			
2/2	Тема 1. Історико-філософські аспекти наукового пізнання	Визначити поняття «науки», її значення для розвитку суспільства. Охарактеризувати наукове знання, розкрити зміст дефініції «наукове дослідження». Провести класифікацію наукових досліджень та описати основні етапи науково-дослідницької роботи. Розглянути дисертацію доктора філософії як одну з форм науково-дослідницької діяльності.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат
2/2	Тема 2. Академічна доброчесність у процесі виконання наукових досліджень	Розкрити сутність поняття академічної доброчесності та її значення у процесі наукових досліджень. Визначити основні поняття академічної доброчесності, пояснити механізми боротьби з плагіатом і протидії корупції. Описати процедуру верифікації джерел.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат
2/2	Тема 3. Методологічні підходи та основні принципи здійснення наукових досліджень	Охарактеризувати методологічні підходи у наукових дослідженнях та визначити їх сутність і застосування. Розкрити поняття «принцип» та класифікувати основні принципи науки, такі як емпіричність, об'єктивність, систематичність, універсальність та етичність.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат
2/2	Тема 4. Методи наукових досліджень	Пояснити сутність поняття «метод» і розкрити значення теоретичних та емпіричних рівнів пізнання. Охарактеризувати основні методи наукових досліджень, такі як аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання та спостереження.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат
2/2	Тема 5. Наукова публікація як форма відображення результатів наукових досліджень	Визначити сутність наукової публікації та її функції. Описати основні види наукових публікацій, зокрема наукову статтю, монографію та тези. Охарактеризувати методику підготовки та оформлення наукових публікацій.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат
2/2	Тема 6. Обґрунтування актуальності і визначення теми, мети та завдань наукового дослідження	Визначити поняття актуальності дослідження та обґрунтувати її. Описати процес визначення об'єкта, предмета і теми дослідження, ознайомитися з літературою та сформулювати цілі дослідження.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат

2/2	Тема 7. Концептуальні положення та апарат дослідження. Дослідження теоретичного та практичного стану проблеми	Розглянути методологічні та теоретичні положення дослідження. Сформулювати гіпотезу, обрати методи наукового дослідження та скласти робочий план його виконання.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна
2/2	Тема 8. Методика проведення теоретичних та експериментальних досліджень	Описати методику проведення теоретичних та експериментальних досліджень. Охарактеризувати експеримент як шлях продукування нових знань та розкрити процедуру обробки експериментальних даних.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат
2/2	Тема 9. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки: написання, оформлення та	Описати етапи процесу написання дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, структуру роботи та правила її оформлення. Пояснити процедуру захисту дисертації.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат
2/2	Тема 10. Апробація результатів наукового дослідження	Визначити значення апробації результатів наукового дослідження. Описати форми апробації (наукова стаття, доповідь, виступ) та пояснити процес упровадження результатів дослідження.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, реферат

Літературні джерела

1. Атестація кадрів вищої кваліфікації. Міністерство освіти і науки України: офіційний вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/tag/atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii?&type=all&tag=atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii>
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Городжа Л. В. Наукова стаття: як написати та опублікувати у рейтинговому виданні. Методичні рекомендації Київ: Ін-т електродинаміки НАН України. 2020. 48 с.
4. Горчинський С. В., Софілканіч М. І., Горбенко І. Ф. Якість української освіти й академічна доброчесність: вплив застосування штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 20). 9 с. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/407>
5. Демиденко Н. М. До характеристики принципів здійснення наукових досліджень. *Право.ua*. 2023. № 3. С. 189–193. URL: <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2023.3.29>
6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Ковальчук Л. Застосування методологічних підходів у науково-педагогічних дослідженнях. *Вісник Львівського університету. Серія: Педагогічна*. 2011. № 27. С. 13–24. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/periodic/visnyk/27/02_kovalchuk.pdf
8. Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії / Укл. І. Я. Омецінська. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 80 с.
9. Методичні рекомендації щодо написання та оформлення дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії / Барна М. Ю., Медвідь Л. Г., Осінська О. Б. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2023. 13 с.
10. Наукова публікація : навч. посіб. / М. М. Іжа та ін. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. 190 с. (Серія «Методологія дослідження: методи та техніка» : у 4 част., Ч. 1).

11. Нормативні документи щодо здобуття ступеня доктора філософії. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти: офіційний вебсайт. URL: <https://naqa.gov.ua/нормативні-документи-для-здобувачів/>

12. Підготовка та захист дисертації здобувача ступеня доктора філософії : для спеціальностей 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг»: навч. посіб. / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: М.О. Кравченко, К.О. Бояринова, А. Р. Дунська, В.М. Марченко, О.В. Зозульов, К.О. Кузнецова, КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 88 с.

13. Про академічну доброчесність: Проект Закону України від 08.01.2024 № 10392. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ji10516a>

14. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 (ред. 12.07.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

15. Про присудження ступеня доктора філософії: Постанова Кабінету Міністрів України № 167 6.03.2019 р. (ред. 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF#n18>

16. Терещук Г. В. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Методика наукових досліджень». Мудл ТНПУ : вебсайт. URL: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3685>

17. Фіялка С. Типологія наукових публікацій (на прикладі журналів із політематичного показника Social Sciences Citation Index наукометричної бази Web of Science). Вісник Книжкової палати. 2019. № 5. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2019_5_3.

18. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.

19. Чуканова С. Академічна доброчесність у процесі виконання наукових досліджень. Американ. б-ка НаУКМА. Київ : НаУКМА, 2017. 90 слайдів. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/10936>

Додаткові матеріали для опрацювання

1. Боснюк В. 2.1. Етапи наукового дослідження. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FkWxuKuJ8RI&t=56s>

2. Види наукових публікацій Правила оформлення публікацій / Фотограмметрія зондування. YouTube. URL: https://youtu.be/-eAbc_Uzwg?si=aHYH4Lki_rf25zSv

3. Ткаченко О. А. Поняття про рівні дослідження. Співвідношення понять методологія, метод, методика. З.П. / ПКПЦ Розуміння. YouTube. URL: <https://youtu.be/4ARwiYSYOow?si=MPhXfh8DHLonXZ-l>

4. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Методичні засади педагогічних досліджень» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань аспірантами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу аспірант може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими аспірантами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, воєнний стан, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3
30%	30%	40%
Поточне оцінювання	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по темах 1–10	Підготовка та презентація дослідження (реферат) на задану тематику	Теоретико-практичне питання 1 – макс. 50 балів Теоретико-практичне питання 2 – макс. 50 балів

Шкала оцінювання

<i>За шкалою університету</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)